

A pszichológia irányzatai

1879 -

Kísérleti pszichológia

Weber

Fechner

Wundt

Mérhetőség, megismételhetőség, törvényszerűségek megállapítása.

Wilhelm Wundt 1879-ben pszichológiai laboratóriumot alapít a Lipcsei Egyetemen.
Belső percepció, reakcióidő, figyelem.

Ernst Weber /1795-1878/

a pszichofizika kutatója.

Érzékelési kísérletek, **MÉRÉSEK !**

Két pont küszöb,

LÉK

Gustav T. Fechner /1801-1887/

az anyagi és spirituális világ, a test és a lélek közötti kapcsolatot kereste.

Leírta a matematika nyelvén a Weber törvényt.

Érzetfüggvény.

Állatlélektan

/összehasonlító lélektan/

Ivan P. **Pavlov** /1849-1936/

Klasszikus kondicionálás

feltétlen reflex – feltételes reflex

Tanulás

diszkrimináció – generalizáció

Konrad **Lorenz** /1903 – 1989/

Ösztönök, etológiai megfigyelések, imprinting.

How Dog Training Works

1. Before Conditioning

Unconditioned Stimulus

Unconditioned Response

2. Before Conditioning

Neutral Stimulus

No Conditioned Response

3. During Conditioning

Unconditioned Response

4. After Conditioning

Conditioned Stimulus

Conditioned Response

Behaviorizmus

/viselkedéslélektan /

Csak a viselkedés szintjén is megjelenő elemeket fogadja
el a vizsgálatok alapjául.
(Lélek nélküli lélektan)

Elméleti célja a magatartás és viselkedés bejósolása és
szabályozása. /Watson/

John B. Watson /1878 – 1958/

Az állati tanulást a neurológiával együtt vizsgálta.

Jól mérhető ellenőrizhető kísérletek.

Tanulási kísérletek.

A vizsgálati személy fekete doboz, a tudattal és az introspekció módszerével nem szabad foglalkozni.

Burrhus F. **Skinner** /1904 – 1990/

Operáns kondicionálás.

Oktató programok, tanítógépek, tanuláselmélet.

A megerősítés szerepe.

Gestaltpszichológia

/alaklélektan /

Max **Wertheimer** /1880 – 1943 /

Kurt **Koffka** /1886 – 1941 /

Wolfgang **Köhler** / 1887 – 1967 /

Agyunk a diszkrét információkat értelmes egységekbe
rendezi.

A külvilág is strukturált egységekből áll, a belső
reprezentáció is.

- Figura - háttér
- Látszólagos mozgás (ϕ)
- ~114 percepciós és gondolkozási törvény!
- Folytonosság, közelség (térben, időben), hasonlóság, stb.
- Belátásos tanulás (Köhler majomkísérletei)

Kurt **Lewin** /1890 – 1947 / **Mezőelmélet.**

Csoportdinamika

Pszichoanalízis

Sigmund **Freud** /1856 – 1939 /

Orvos. Álomfejtés /1900/

Pszichoanalízis, személyiségelmélet.

Az élet értelmére vonatkozó kérdés a neurózis kifejeződése.

Elfojtás révén tudattalanná váló emlékek – szexuális feszültségek – nagy hatással vannak a személy viselkedésre, betegséget okozhatnak.

A neurózisok kezelhetőek a tudattalan gondolatok és emlékek felszínre hozásával.

Erre irányuló módszerét nevezte el **pszichoanalízisnek**.

Ferenczi Sándor /1873 – 1933 /

A Magyar Pszichoanalitikus Társaság alapítója /1913 /
Freud közeli munkatársa, több mint 1000! levelet váltottak

A páciens által felidézett gyermekkorban elszenvedett
agresszió gyakran rendelkezik valóságalappal.
Ilyen esetekben ez tekinthető a pszichés megbetegedések
traumatikus okának.

Kosztolányi így méltatta:

*„Igaz, lelkiünk legmélyét bűvárolta, érzéseinkbe, érzéseink mögé
nézett... az élet szaktudósa volt.*

*Azokat az írókat kedvelte, akik ösztönükkal, a természettel
cimbórálnak... Krúdy Gyulát bámulta.”*

(Nyugat 1933/12.szám)

Alfred Adler /1870 – 1937 /

Individuálpszichológia.

A **társas érdekek** formálják a személyiséget.

Az ember születésétől fogva az egója felsőbbrendűségi érzésétől vezéreltetve arra törekszik, hogy uralkodjon környezetén és hatalmát afelett erősítse.

A középosztályból és a munkásokból merítette pácienseit. Nekik jelentősebbek voltak az egzisztenciális problémáik, mint Freud nagypolgári környezetének.

A terápia célja: újrarendezni a személy életstílusát, értelmet adni az életnek. Az ember tudatos lény.

Pszichoszomatika

Carl Gustav **Jung** /1875 – 1961 /

Orvos.

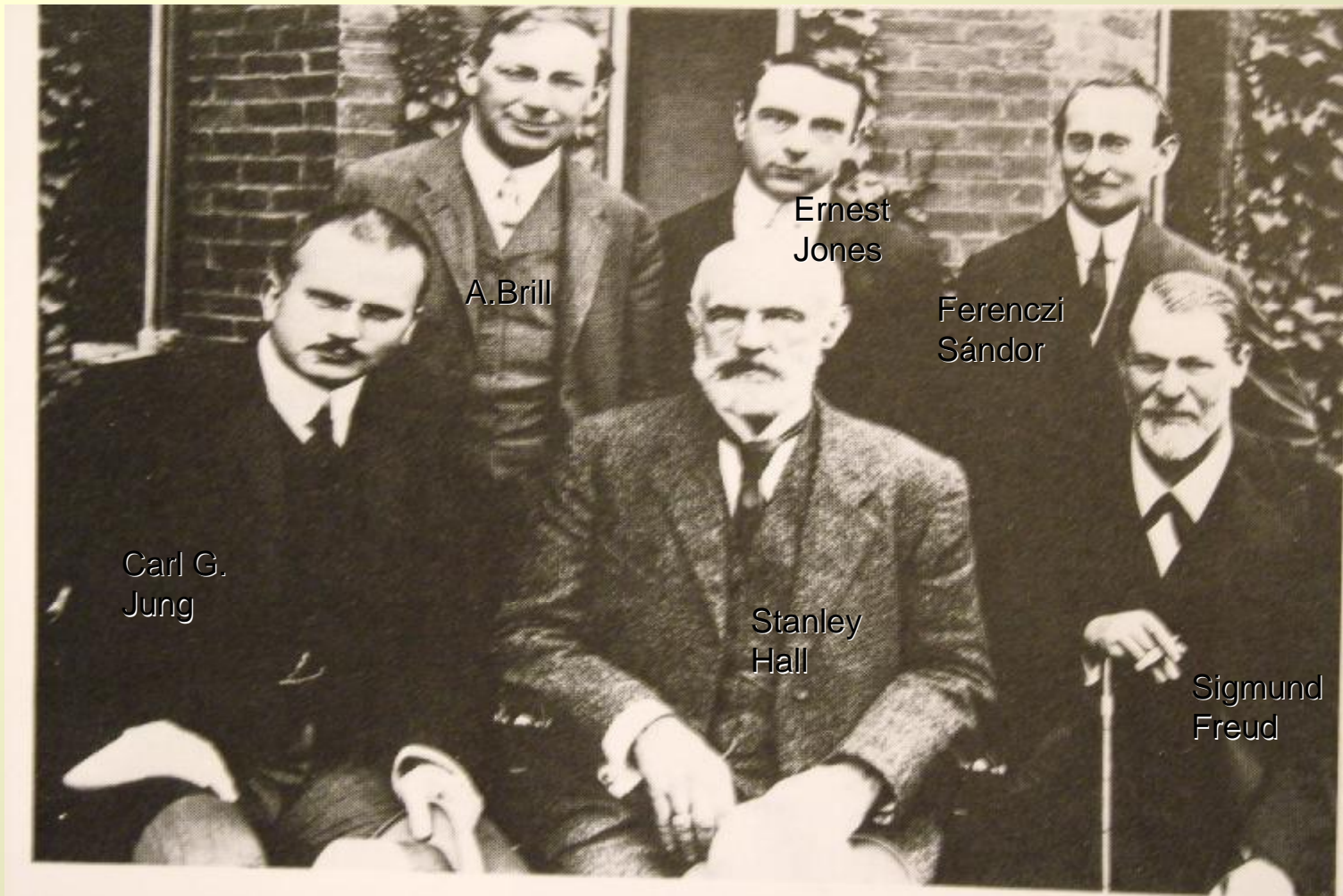
Pszichológiai típusok. Introverzió – extraverzió.

Személyiségi struktúra.

„A neurózis végső értelmezésben azon lélek szenvedése, aki még nem találta meg saját értelmét.”

Erik **Erikson** /1902 – 1994 /

Festő, analízis A. Freudnál – a fejlődés lélektani szakaszainak kibővítése.

Látogatás a Clarc Egyetemen
Massachusetts 1909

Humanisztikus pszichológia

Az egyén fő motivációja az **önmegvalósítás**.
A valóság az egyéni reprezentációkban él.

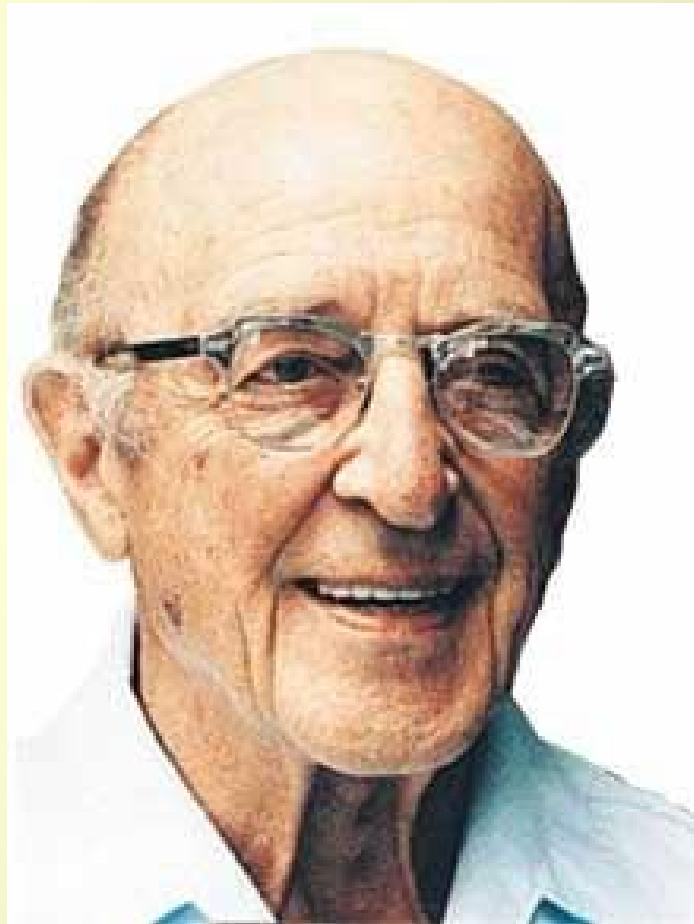
Abraham **Maslow** /1908 – 1970 /

/"Aki már megfigyelt csecsemőt közelről, az nem lehet többé behaviorista."/

Szükséglet hierarchia.

A szubjektív élmény döntő jelentőségű.

Carl Rogers /1902 – 1987 /

Carl Rogers /1902 – 1987 /

A személy méltósága a legfőbb érték

A jelentésteliségnek meg kell előznie az objektivitást

A pszichés egészség feltételei

- fejlődés
- önmegvalósítás

Kliens központú terápia alapelvei:

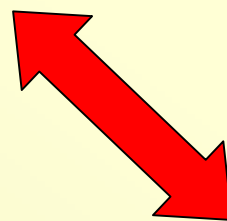
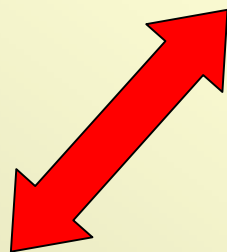
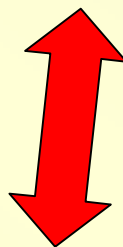
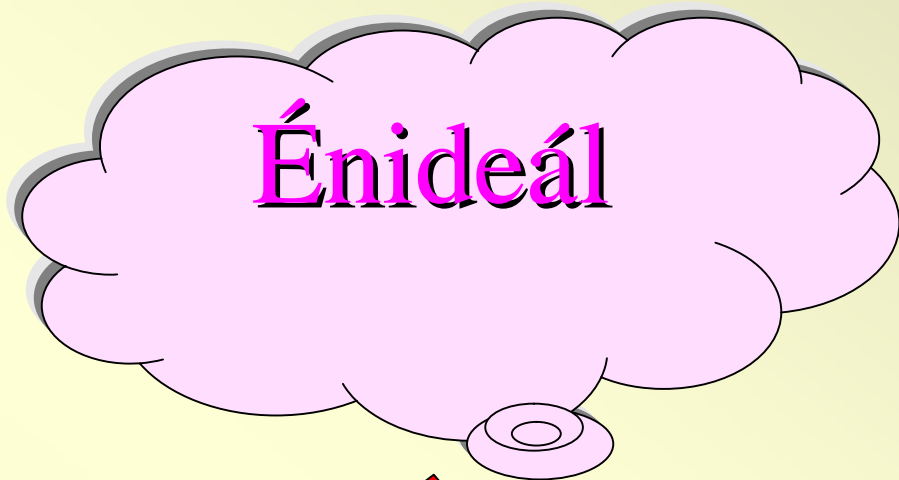
- teljes elfogadás,
- be nem avatkozás,
- pozitív magra támaszkodás.

Énideál

Énfogalom

Valóság

Valóság
Valóság

Szociálpszichológia

A társas kapcsolatokra fókuszál.

Gustav Le Bon /1841 – 1931 /

A tömegek lélektana.

Max Weber /1864 – 1920 /

Szociológia – szociálpszichológia - néplélektan

J.L.Moreno /1889 – 1974 /

Szociometria, a kisközösségek rejtett kapcsolatainak feltárása.

Pszichodráma, személyiségfejlesztő és gyógyító csoportterápiás módszer.

Kognitív pszichológia

“Az ember alapvetően egy tudós, aki azért, hogy sikeres lehessen a világban, arra törekszik, hogy megértse, értelmezze, anticipálja és kontrollálja személyes világát.”

A személyt nem csak a jelen eseményei vezérlik, /mint Skinner sugallja / nem csak a múlt /Freud / hanem Ő kontrollálja az eseményeket a feltett kérdések és az ezekre kapott válaszok függvényében.

Konstruktív alternatívák
Adatgyűjtés, adatkezelés
Konstrukciók: sémák a világra.
1956–tól a mesterséges intelligencia
kutatásával párhuzamosan fejlődik.

George **Kelly** /1905 – 1966/ humanisztikus és kognitív

Az egyén maga alkotta konstruktumainak elemzése a fontos.

Minden ember egy intuitív tudós, saját értelmezései vannak a világról.

Megalkotta a szereprepertoár tesztet

Jean **Piaget** /1896 – 1980 /

Kognitív fejlődési szakaszok

Öröklés + környezeti hatások + **egyéni konstrukciók**
a személyiség meghatározói.

Noam **Chomsky** /1928 - ...../

Az agy belső struktúrái (fél)kész rendszereket hordoznak
például a beszéd elsajátítására.

G.A. Miller /1920 - ...../

A mágikus hetes szám.

Rövidtávú memória vizsgálatok, tömbösítés.

Ulrich Neisser /1928 - ...../

Mentális struktúráink irányítják viselkedésünket.

Az emlékezet sematikus és rekonstruktív.

Első egyetemi kognitív psz. tankönyv 1967

Viktor Emil Frankl

1905 - 1997

Viktor E. Frankl /1905 - 1997/

Freud és Adler után a harmadik bécsi pszichoterápiai iskola megteremtője.

„... Azt találjuk a világban, amit keresünk benne...”

Hit és jövőkép nélkül az ember élet nem lehet teljes. Ez a pszichés rendellenességek gyógyításának színtere.

Értelmet nem lehet adni, hanem meg kell találni!

Ráébred, hogy nem vezethető vissza minden az
ösztönökre, a hatalom akarására, az ember több mint
ösztön-lény,

az ember szellemi lény - szabad és felelős.

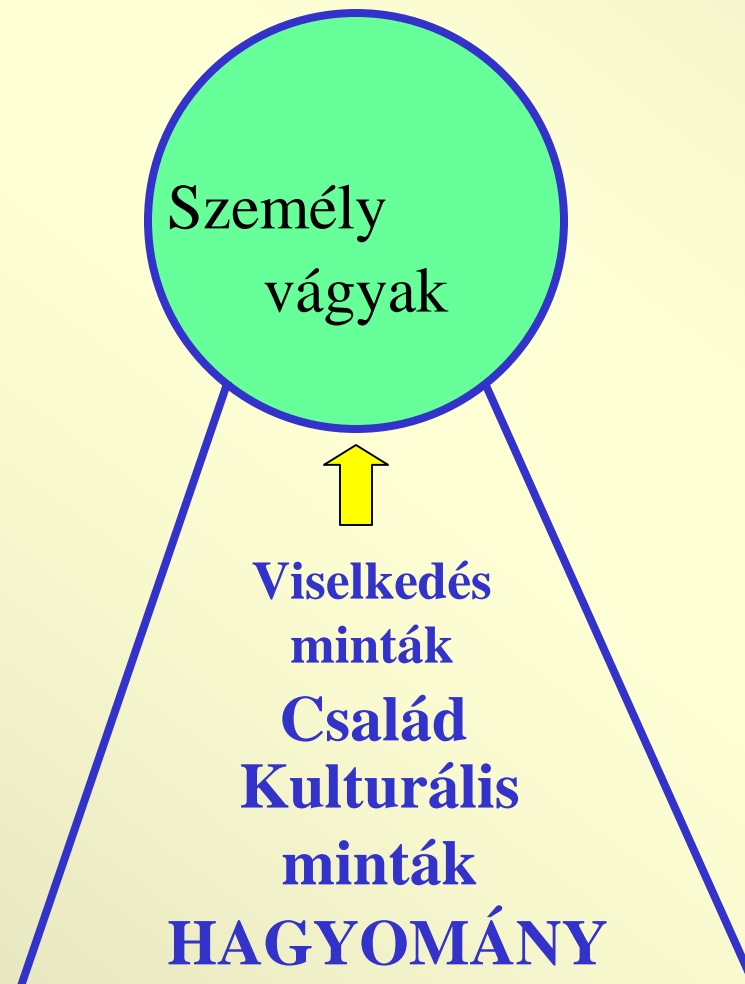
test + lélek + **szellem**

Jövőorientált, értelmes élet keresése a kiút.

Logoterápia: A kudarcba fulladt személyes életutam
/depresszió, agresszió, drog /a jövőbeli **feladatom**
és hitem megtalálásával rendezhető, újrafogalmazható.

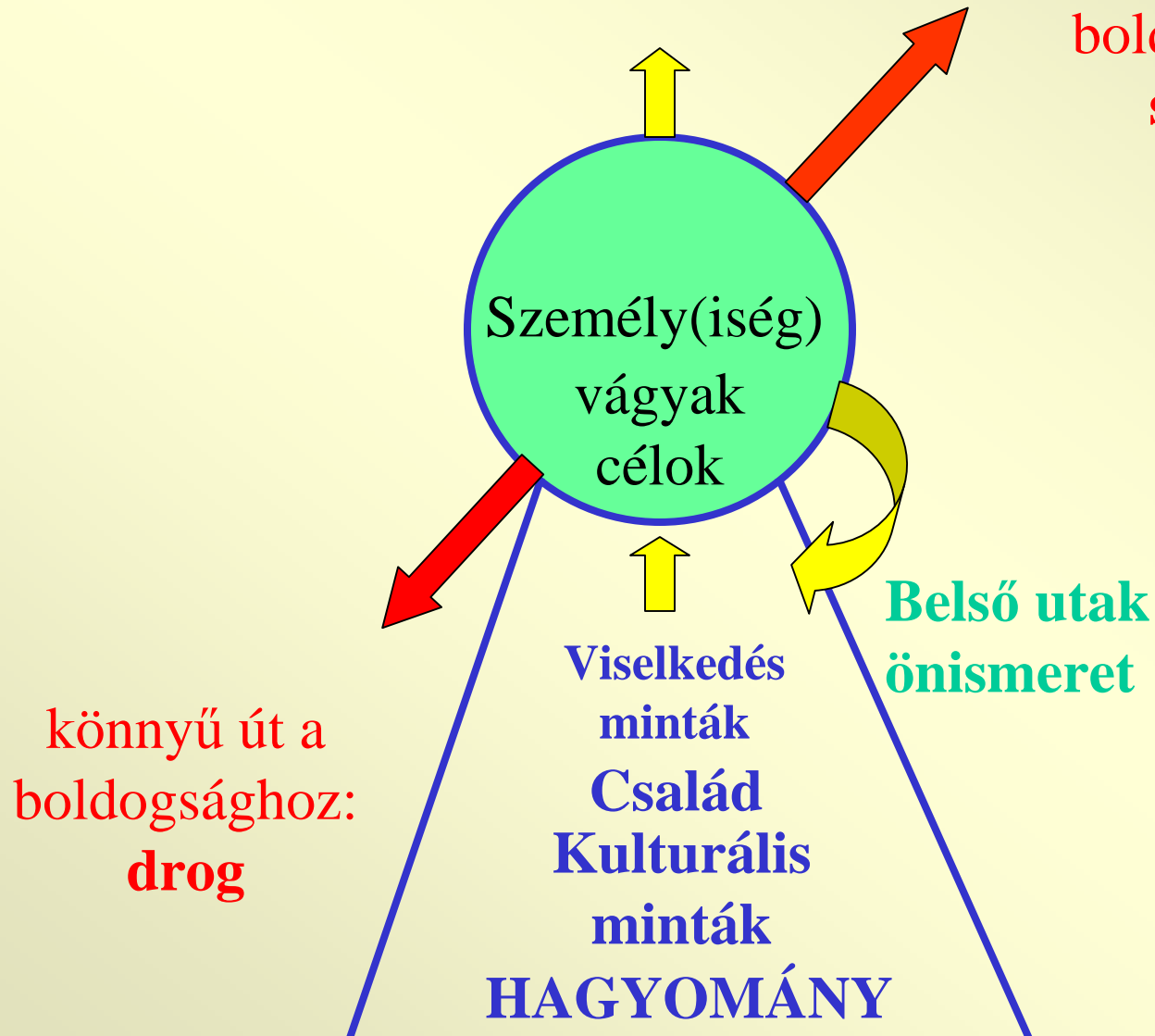
- Az élet célja nem a boldogság
- Ha az élvezet (tartósan) megelőzi vagy helyébe lép az értelmes tevékenységnek a személy összeomlik Pl: Drog
- A boldogság jutalma(lehet) az értelmes, hasznos cselekedeteinknek, a kölcsönös elfogadásnak, az együttlétnek
- Aki könnyű utat ígér hazudik
- A szenvedés fontos része, értéke, fejlesztője a személyiségnek.

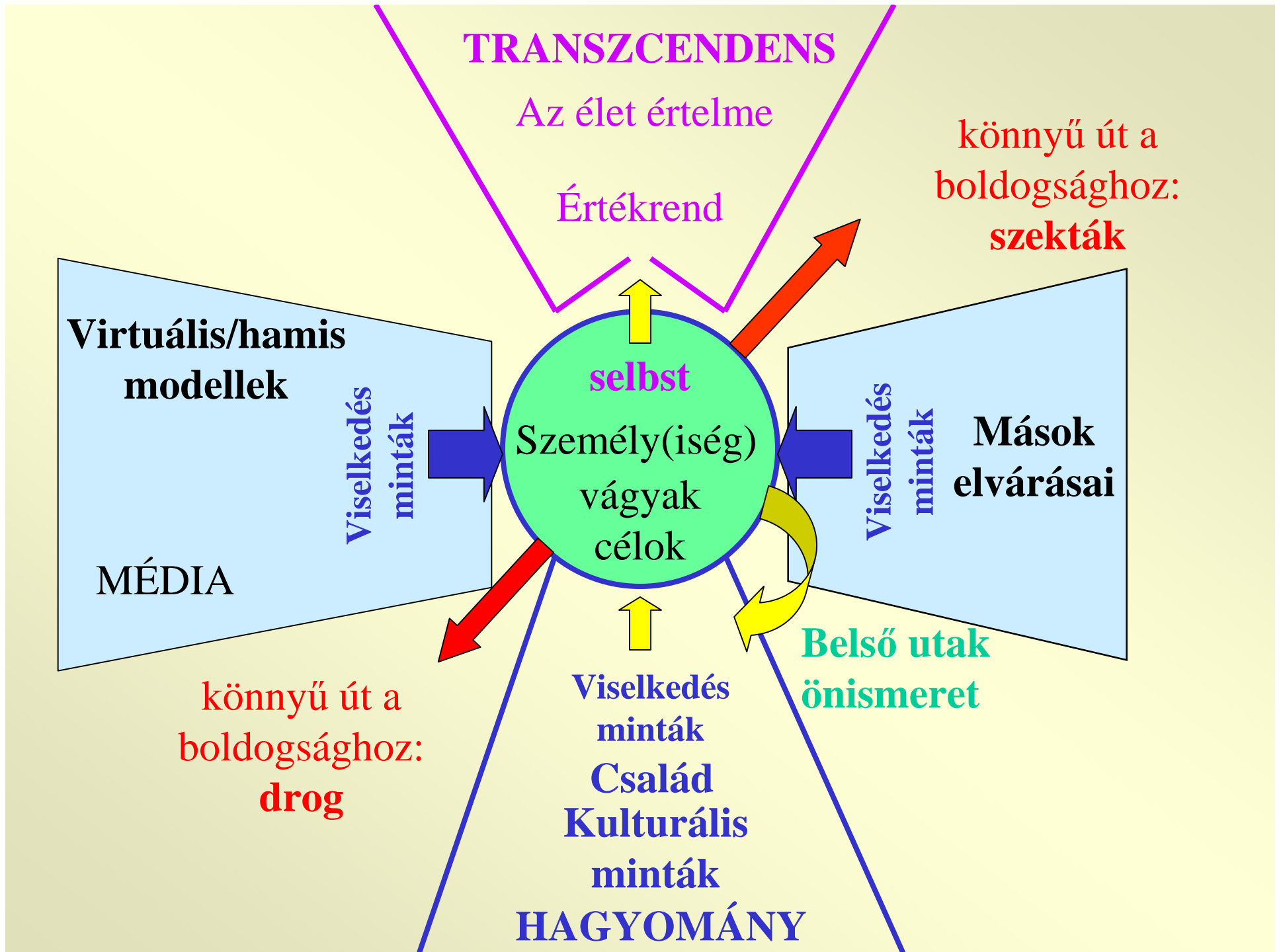
A kezdet

Egyéni útkeresés

könnyű út a boldogsághoz:
szekták

Viktor Frankl

(Hamvas Béla)

- Hagyományok híján nem működnek az (emberi/társadalmi) „ösztöneink”
- Marad a konformizmus, környezeti minták és a mások elvárásai szerinti viselkedés
- Az ember nagyot kockáztat, amikor nem fejleszti, hanem feladja hagyományait
- Képzeljük el a méheket, amikor úgy döntenek, nem érvényesek holnaptól a közösség eddig bevált szokásai, szabályai!

Csíkszentmihályi Mihály

Csíkszentmihályi Mihály /1934 - .../

- Flow – az áramlat élménye a „tökéletes élmény” pszichológiája (ókori keleti gyökerek *tao, jü*).

„Amikor a tudatba áramló információ összeegyeztethető a célokkal, akkor a pszichikus energia erőfeszítés nélkül áramlik bennünk.”

Csíkszentmihályi Mihály:

Alapgondolat: a munka és az öröm együtt is járhat!

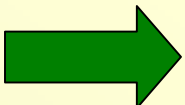
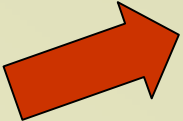
Tapasztalat: az élet legérdemesebb pillanatai gyakran akkor történnek velünk, amikor nehezen elérhető cél tűzünk ki magunk elé, és amikor emiatt minden képességünket teljesen igénybe kell vennünk.

A teljes elmélyülés, elmerülés boldogság-élménnyel járhat.

Ezek a pillanatok jelentik az „áramlat” élményét, ami a spontán, erőfeszítés nélküli mozgás érzetével jár (hasonlóan egy nyugodt folyó áramlásához).

Nagy empirikus anyag (~8000 interjú, ~250000 elektronikus kérdőív) alapján írta le az „optimális emberi létezést”.

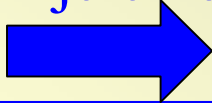
Pozitív: célok, érték,
transzcendens

C. G. Jung: híd a régmúltból a jövőn át transzcendensig

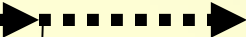
Kognitív & szociál: jelen és
tervezhető jövő

Humanisztikus: az
egocentrikus jelen

Behavioriz-
mus: a jelen

Freud: a múlt élményeinek
feldolgozása a jelenben

születés

jelen

halál